

ELTE BTK Bibliatudomány program

2018/19 őszi félév

Bibliai hermeneutika

BBN-BIB-221, BMA-VALD-307 és -403, BMA-HEBD-304, BBV-202, BMVD-202

Mártonffy Marcell

Rövid ismertetés:

Az előadások többek közt a következő kérdésekre keresnek választ, a bibliaértelmezés történeti alakulását szem előtt tartva: mit jelent az a teológiai kijelentés, hogy a Biblia szentírás, ill. Isten szava? Hogyan befolyásolja a Biblia szerteágazó hatástörténete szövegeinek jelenkori olvasását? Hogyan szólalnak meg szentírási könyvek a történeti-filológiai kutatás, az irodalomtudomány, a filozófiatörténet és különböző társadalomtudományok kontextusában? Hogyan járul hozzá a megértés általános elmélete és exegetikai gyakorlata a Biblia mint kinyilatkoztatott/kinyilatkoztató textus észleléséhez? Milyen párbeszédlehetőségeket rejt – a zsidóság és a kereszténység vonatkozásában, de általánosabban is: a kultúra jelenkori alakulását tekintve – a bibliai hagyomány alapvető kettőssége, az Ó- és az Újszövetség összetett viszonya?

Tematika:

1. Bevezetés: a bibliaolvasás alapvető kérdései; a kulcsfogalmak (Szentírás, az Úr szava/Isten igéje, kinyilatkoztatás stb.) hermeneutikai megközelítésének problémája
2. Az Írás feltétlen tekintélye és a megértés előzetessége; a bibliai hermeneutika mint filológiai és mint teológiai közelítésmód
3. Történeti visszatekintés (1): szövegköziség és jelentésszintek, tipológia és allegória
4. Történeti visszatekintés (2): az „önmagát értelmező Írás”
5. Történeti visszatekintés (3): a hermeneutika egyetemessége és a bibliai szöveg egyedisége
6. Történeti visszatekintés (4): narratív folytonosság, műfaji sokféleség, befogadástapasztalat
7. Ószövetség és Újszövetség – az egyetlen és a kettős Biblia
8. „Az egy Isten sok arca”; antropomorfizmus, képtilalom, transzcendencia
9. A hagyomány megkettőződése; zsidó és keresztény olvasásmódok
10. Történetiség és krisztológia; a „történeti Jézus” és a „hit Krisztusa”
11. Jézus és tanítása a Biblia kontextusában (1); az evangéliumok és a középpont kérdése
12. Jézus és tanítása a Biblia kontextusában (2); eszkatológia és etika

13. Biblia és irodalom; a Biblia mint irodalom

14. Összegzés: kinyilatkoztató textus és nyelvi történet

Néhány ajánlott olvasmány:

Bultmann, Rudolf: A hermeneutika problémája. In Csikós Ella – Lakatos László (szerk.):

Bultmann, Rudolf: Hit és megértés. Budapest: L'Harmattan 2007.

Filozófiai hermeneutika. Budapest: FTIK 1990, 91–114.

Ebeling, Gerhard: Isten és szó. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont 1995.

Frye, Northrop: Kettős tükör. Budapest: Európa 1996.

Gadamer, Hans-Georg: Igazság és módszer. Budapest: Osiris 2003.

Lohfink, Gerhard: A Názáreti Jézus. Pannonhalma: Bencés Kiadó 2017.

Marguerat, Daniel: Jézus, az ismeretlen ismerős. A történeti Jézus nyomában. *Mérleg* 46 (2010) 1–2, 18-41.

Nault, François: A történelem Jézusa és napjaink teológiája. *Mérleg* 44 (2008) 3, 293-316.

Ricoeur, Paul – Lacocque, Andr.: Bibliai gondolkodás. Budapest: Európa 2003.

Vermes Géza: A zsidó Jézus. Budapest: Osiris 1995.

Alter, Robert – Kermode, Frank (eds.): *The Literary Guide to the Bible*. Cambridge (Mass.): Harvard UP 1987.

Barton, John (ed.): *The Cambridge Companion to Biblical Interpretation*. Cambridge: Cambridge UP 1998.

Neill, Stephen – Wright, Tom: *The Interpretation of the New Testament*. 1961–1986. Oxford – N. Y.: Oxford UP 1988.

A címek tájékoztató jellegűek, a végleges olvasmányjegyzék kijelölésére az előadásokon kerül sor.